

Forvaltningsplan for vernet hage og uteområde
DRØBAK

Planen er utarbeidet av Forsvarsbygg nasjonale festningsverk i samarbeid med Parkseksjonen, Eiendomsavdelingen UiO, på oppdrag fra Plan- og utredningsseksjonen, Eiendomsavdelingen ved UiO.

Utarbeidet av: Ingvild Myklebust, Parkseksjonen, Eiendomsavdelingen UiO og Jøril Finstad, Forsvarsbygg nasjonale festningsverk

Faglig gjennomgang: Jorun Hovind, parksjef, Eiendomsavdelingen, UiO
Godkjent av: Christian Borhaven, seniorarkitekt/fagleder, Forsvarsbygg

Foto: Ingvild Myklebust/Jøril Finstad, med mindre annet er oppgitt.

Oslo, desember 2017

Godkjenning Universitetet i Oslo

Forvaltningsplan for utomhus Drøbak er utarbeidet i henhold til kongelig resolusjon av 1. september 2006 om Statens kulturhistoriske eiendommer. Planen er godkjent av eiendomsdirektøren.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "John Skogen".

John Skogen, eiendomsdirektør

Innhold

1 INNLEDNING	4
1.1 Bakgrunn	4
1.2 Formålet med forvaltningsplanen	4
1.3 Opplysninger om anlegget	5
2 VERN	6
2.1 Områder i verneklasse 2	6
2.1.1 Formelt grunnlag for vernet	6
2.1.2 Omfang av vernet	6
2.1.3 Formålet med vernet	6
2.1.4 Begrunnelse for vernet	6
3 GENERELT OM VERN OG SAKSBEHANDLING	7
3.1 Myndighet og forvaltningsansvar	7
3.2 Hva er verneklasse 2?	7
3.3 Hva er regulering til bevaring?	7
3.4 Saksbehandlingsregler	7
4 LOVVERK	8
4.1 Generelt	8
4.2 Unntak fra teknisk forskrift	8
4.3 Plansaker	8
5 SKJØTSEL OG SØKNADSPLIKT	9
5.1 Grunnholdninger til vern	9
5.2 Hva er alminnelig skjøtsel?	10
5.3 Hva er et søknadspliktig tiltak?	10
9 KATALOGDEL	12
Delområde 1, Biologen	12
Delområde 2, Tollboden	22
10 KILDEHENVISNING	29

1 Innledning

Et særtrekk ved fredete og verneverdige hager og uteområder er at de består av både ”biologiske kulturminner” og ”bygde kulturminner”, som til sammen danner en helhet. Hagen ved Biologen og uteområdene ved Tollboden skal bevares i et langsiktig perspektiv, samtidig er målet at områdene skal være i daglig bruk til glede og trivsel for studenter og ansatte. Vernesituasjonen betyr ikke at det legges lokk på all fremtidig utvikling og tilpasning, men prosessen for å imøtekomme nye krav, må skje i nær dialog med vernemyndighetene i den enkelte sak. Målet er å finne gode løsninger der både hensynet til brukerne på Universitetet i Oslo og anleggets kulturminneverdier blir ivaretatt. Forvaltningsplanen er et viktig verktøy i denne prosessen.

1.1 | BAKGRUNN

Prosjektet Statens kulturhistoriske eiendommer (SKE) ble opprettet i 2003. Det ble laget landsverneplaner for de ulike sektorene, blant annet for Kunnskapsdepartementet. Fredningen av statlige eiendommer skjer ved én felles forskrift, der kapittel 1 inneholder generelle bestemmelser. De kulturminnene som senere fredes, legges til forskriften ved sektorvise kapitler. Ifølge fredningsforskriften kapittel 1 § 1-5 skal det lages forvaltningsplaner for alle fredete og verneverdige bygninger og parker/uteområder.

1.2 | FORMÅLET MED FORVALTNINGSPLANEN

Formålet med planen er å sikre at de kulturhistoriske verdiene som knytter seg til hagen/uteområdet, blir ivaretatt. Planen skal være langsiktig og premissgivende for forvaltningen, med sikte på både å ivareta kulturminneverdiene og sikre videre bruk.

Forvaltningsplanen inneholder detaljert registrering og dokumentasjon. Planen gir en avklaring om hva som er søknadspliktige tiltak og gir retningslinjer for nødvendig kontakt med rett kulturminnemyndighet. Planen skal være et nyttig verktøy i den daglige driften og være et hjelpemiddel i den langsiktige planleggingen.

Forvaltningsplanen beskriver verneverdier og forhold som må ivaretas ved skjøtsel, restaurering og endring.

Forvaltningsplanen er ikke et juridisk bindende dokument, men målet er at den skal gi grunnlag for en smidig og forutsigbar saksbehandling. Planen fritar ikke for søknadsplikt etter kulturminneloven, plan- og bygningsloven eller naturmangfoldloven, men den gir føringer for hvilke verdier som skal sikres, og angir tålegrenser for endring.

Forvaltningsplanen er en oppfølging av

- Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet fra 21.6.2011
- Bestemmelser gitt i kgl. res. ”Overordna føresegner om forvaltning av statlege kulturhistoriske eigedomar” av 01.09.2006
- Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer av 9.11.2011, kapittel 1, med hjemmel i lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven), § 22a
- Endringsforskrift av 18.6.2014, jf. Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer av 09.11.2011, kapittel 9 «Fredete eiendommer i Kunnskapsdepartementets landsverneplan»
- Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven av 13.05.2011

1.3 | OPPLYSNINGER OM ANLEGGET

Landsverneplan	Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet
Eiendom/kompleks	Biologen og Tollboden, Drøbak
Kommune	Frogn
Fylke	Akershus
Vernestatus/verneklasse	Verneklasse 2
Anleggsår	1894 (Biologen) og 1858 (Tollboden)
Eier	Staten
Forvalter	Universitetet i Oslo
Klimasone	3 (ihht. klimasonekart fra Det norske hageselskap)
Reguleringsstatus	Biologen er regulert til spesialområde for bevaring etter plan- og bygningsloven § 25.6, Tollboden er regulert til antikvarisk spesialområde, 086-2400-13.11.2000

Vernekartet for UiOs bygninger i Drøbak hentet fra Landsverneplanen. Gul skravur markerer uteområde i verneklasse 2.

2 Vern

2.1 | OMRÅDER I VERNEKLASSE 2

2.1.1 Formelt grunnlag for vernet

Delområdene 3-9 er vernet i verneklasse 2 i medhold av Landsverneplanen for Kunnskapsdepartementet fra 21.6.2011 og kgl.res. av 01.09.2006, "Overordna føresegner om forvaltning av statlege kulturhistoriske eigedomar". Verneomfanget er bekreftet i brev fra Kunnskapsdepartementet til Riksantikvaren 16.6.2015.

2.1.2 Omfanget av vernet

Sitert fra Landsverneplanen for Kunnskapsdepartementet:

Biologen

«Eiendommen er regulert til bevaring og derfor markert som vekl2. Utomhuselementer som Verksted, Badehus og opparbeidet bryggeanlegg inngår i denne bevaringen.»

Tollboden

«Eiendommen er regulert til bevaring og derfor markert som verneklasse 2, vist med skravur på kartutsnittet. Utomhuselementer som boder og opparbeidet bryggeanlegg inngår i dette vernet.»

2.1.3 Formålet med vernet

Sitert fra Landsverneplanen for Kunnskapsdepartementet:

Biologen

«Formålet med fredningen av Biologen er å sikre et viktig anlegg for Universitet i Oslos vitenskaplige virksomhet.»

Tollboden

«Formålet med vernet er å ta vare på en eldre tollbod.»

2.1.4 Begrunnelse for vernet

Sitert fra Landsverneplanen for Kunnskapsdepartementet:

Biologen

«Det er opparbeidet uteområde rundt Biologen og elementer er tilført for å underlette arbeidet ved stasjonen. Dette gjelder murer, brygger etc, samt badehus og verksted. Eiendommen er regulert til bevaring gjennom Drøbak kommunes reguleringsplan for Antikvarisk spesialområde Drøbak av 13.11.2000.

Bestemmelsenes 1.2. omfatter bebyggelse og uteanlegg.

1.2.1 (...) Det skal legges særlig vekt på å ivareta Drøbaks mangfoldige bygningstradisjon og miljø. I bygningstradisjonen inngår bygninger fra alle stilperioder, samt uthus og økonomibygninger. (...)

"1.2.2. Veier, gjerder, porter, terrasser, trapper, rekkverk, forstøtningsmurer, brygger etc. skal bevares eller kreves tilbakeført og kan ikke fjernes uten bygningsmyndighetenes godkjenning. (...)"»

Tollboden

«Formålet med vernet er å ta vare på en eldre tollbod.»

3 Generelt om vern og saksbehandling

3.1 | MYNDIGHET OG FORVALTNINGSANSVAR

Byantikvaren i Frogn kommune er ansvarlig kulturminnemyndighet for anlegg i verneklasse 2 i Drøbak. Kommunen ved Plan- og bygningsetaten er myndighet i spørsmål som berører områder regulert til spesialområde for bevaring. Eiendomsavdelingen ved Universitetet i Oslo er ansvarlig for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av alle universitetets bygninger, tekniske anlegg og parker.

3.2 | HVA ER VERNEKLASSE 2?

Bygninger og parker i verneklasse 2 er ikke foreslått fredet etter kulturminneloven, men er i kraft av landsverneplanen og i henhold til kgl.res. underlagt et selvpålagt, statlig vern. For anlegg i verneklasse 2 har universitetet et selvstendig ansvar for at verneverdiene ivaretas i samsvar med landsverneplanen og forvaltningsplanen.

Kommunen er rett myndighet etter plan- og bygningsloven, med fylkeskommunen som rådgivende kulturminnemyndighet. Riksantikvaren skal ikke inn i saker der eiendommer i verneklasse 2 er berørt. Riksantikvaren skal likevel ha enkeltsaker til behandling i de tilfellene der det er aktuelt å søke om rivning av bygninger i verneklasse 2. Se for øvrig pkt. 3.4 om saksbehandlingsregler.

3.3 | HVA ER REGULERING TIL SPESIALOMRÅDE

Dette en tidligere bestemmelse i plan- og bygningsloven som innebærer at et større natur og/eller kulturmiljø er regulert til spesialområder med formål bevaring, jf. plan- og bygningsloven § 25 nr 6.

I gjeldende plan- og bygningslov har bestemmelsene knyttet til «hensynssone bevaring» erstattet «spesialområde bevaring».

3.4 | SAKSBEHANDLINGSREGLER

3.4.1 Organisering og ansvar

Ved tiltak utover vanlig skjøtsel skal Eiendomsavdelingen ved Plan- og utredningsseksjonen kontaktes for dialog og avklaring med kulturminnemyndighetene.

3.6.2 Saksgang

Tiltak som går utover vanlig skjøtsel, skal godkjennes av antikvariske myndigheter (Byantikvaren i Frogn kommune). Eiendomsavdelingen har jevnlig samarbeidsmøter med de antikvariske myndighetene for å få behandlet sakene på en enkel og effektiv måte.

3.6.3 Dispensasjonssøknad

Søknad om tillatelse til tiltak i vernet park må være godt dokumentert. For at de antikvariske myndighetene skal kunne foreta en god og forsvarlig vurdering av tiltaket, må saken være tilstrekkelig belyst. Det må klart framgå hvilke inngrep og tilføyelser som ønskes gjennomført. Omfanget av dokumentasjon som skal følge søknaden, vil variere fra sak til sak, men god dokumentasjon vil ofte sikre raskere saksbehandling.g.

Søknaden bør inneholde:

- Søkers navn, adresse, telefonnummer og ev. kontaktperson
- Kart med avmerking av parkarealets navn/adresse
- Beskrivelse av nåværende situasjon med fotografier
- Beskrivelse av tiltaket, utforming, materialbruk etc.
- Relevante tegninger/skisser (få fram hva som fjernes og tilføyes)
- Relevante detaljtegninger
- Begrunnelse for tiltaket
- Eventuelle historiske tegninger og bilder der dette er relevant (for eksempel ved tilbakeføring)
- Henvisning til eventuelle styringsdokumenter, vedtak, møter e.l. der tiltaket er omtalt

4 Lovverk

4.1 | GENERELT

Plan- og bygningsloven forvaltes av kommunen. Arbeider som omfattes av plan- og bygningsloven, skal på vanlig måte saksbehandles av kommunen. Vedtak i byggesaker kan påklages til Fylkesmannen.

4.2 | UNNTAK FRA TEKNISK FORSKRIFT

I 2010 kom en ny teknisk forskrift til plan- og bygningsloven, TEK-10, som blant annet stiller skjerpede krav til universell utforming.

Ved særlige tilfeller kan det gjøres unntak for anlegg med definert bevaringsverdi. Ifølge TEK-10 § 14-1 heter det: «For tiltak der oppfyllelse av krav i dette kapittel ikke er forenlig med bevaring av kulturminner og antikvariske verdier, gjelder kravene så langt de passer.» Unntak innebærer at bestemmelsene i TEK-10 ikke gjøres gjeldende; det skal dermed ikke søkes dispensasjon.

Kravene til universell utforming er nedfelt i plan- og bygningslovens formålsparagraf og i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. Disse kravene er sterke, men også her kan det gjøres unntak for fredete og bevaringsverdige anlegg. Målet er å øke tilgjengeligheten og å finne tilpassete løsninger som er forenlige med kulturminneverdiene. Målet om økt tilgjengelighet er også nedfelt i kgl.res. av 01.09.2006, «Forvaltning av statlege kulturhistoriske egedomar».

4.3 | PLANSAKER

Kommunen skal ta hensyn til kulturminner i sitt planarbeid. Byantikvaren i Frogn skal avgi uttalelse i plansaker. Ved behov henter disse inn Riksantikvarens uttalelse, slik at kulturminnemyndighetene avgir en samlet uttalelse.

Parti fra Tollboden som viser deler av beddingen og steinbrygga på vestsiden av bygningen.

5 Skjøtsel og søknadsplikt

5.1 | GRUNNHOLDNINGER TIL VERN

Hager og parker som kulturarv sammenlignes ofte med bygninger. Men mens bygninger bare består av dødt materiale, inneholder parker også levende materiale. En park kan være bygd opp av stein, tegl, betong, metall og grus, men levende materialer som planter, vann, jord og til og med dyr og insekter er selvsagt òg essensielt. Parker har i tillegg en ekstra dimensjon ved at de stadig er i endring. En park ser forskjellig ut morgen og kveld, og den endrer karakter gjennom årets måneder. Det ligger også i en parks natur at den vil endres over tid. En del forandringer skjer så langsomt at man knapt legger merke til det i løpet av en mannsalder, mens andre skjer fra den ene dagen til den andre. Den som jobber med forvaltning av verdifulle, historiske parker, må derfor forholde seg til tids- og endringsdimensjonen og planlegge både på kort og lang sikt.

Innen kulturminnevernet har det vært vanlig å se bevaring og forandring som motsetninger. Ettersom parken inneholder planter, er forandring en naturlig del av parkens historie. En gjennomtenkt håndtering av vegetasjonens foranderlighet har alltid inngått i gartnerens arbeid. Håndtering av parkens naturlige endringer ved hjelp av gartnerfaglig arbeid er utgangspunktet for bevaring av historiske parker. En parks forandringer gjennom historien ligger til grunn for den langsiktige målsettingen for skjøtselen og for å kunne vurdere mulige tiltak.

Skjøtsel av en park innebærer at man styrer vegetasjonens forandring mot et ønsket mål. Å avbryte skjøtselen betyr ikke at endringen i en park avbrytes. Forandringene fortsetter, men uten en plan – naturen tar over. En historisk park eller hage bevares best ved å fortsette å håndtere vegetasjonens naturlige utvikling i tråd med parkens skjøtselstradisjon. Planter som velges til vernete parker, må være robuste med tanke på fremtidige klimaendringer, sykdommer og skadegjørere, slik at framtidig

Rådene for skjøtsel og vedlikehold er basert på

grunnprinsipper innen kulturminnevernet:

De viktigste er:

- Parken vernes slik den var på tidspunktet for fredning/vern.
- Det er bedre å vedlikeholde og reparere framfor å skifte ut.
- Ved reparasjoner skal samme materialer og metoder som i det eksisterende anlegget benyttes.
- Skjulte deler av konstruksjoner er like viktige å ta vare på som synlige (overflater). Det er et mål å bevare helheten på best mulig måte, ikke bare det visuelle uttrykket.
- Spor under bakken er viktige å ta vare på for å kunne dokumentere parkens historie.
- Hvis man må endre, er det bedre å føye noe til enn å fjerne originale eller gamle deler. Det beste historiske arkivet er parken selv.
- Trær som felles pga. død eller vesentlig skade, skal erstattes med tilsvarende slag på samme sted.
- Endringer skal være mest mulig reversible.

5.2 | HVA ER SKJØTSEL OG VEDLIKEHOLD?

Den årlige skjøtsel av parken beskrives ikke i en forvaltningsplan, men ev. i en skjøtelsplan. I en alminnelig skjøtelsplan finner man definert oppgaver over hva som trengs å gjøres i en park i opp til to-tre års intervaller for at de langsiktige målene (beskrevet i forvaltningsplanen) skal oppnås. En skjøtelsplan omfatter sesongmessig stell av plener, trær, busker, stauder, sommerblomster, løk og håndtering av høstløv. I en skjøtelsplan inngår også vedlikehold av grå elementer som trapper, steinbelegning, støttemurer, sykkelkur, parkeringsplasser, asfalterte overflater og tekniske installasjoner i anlegget.

Ved drifts- og vedlikeholdsoppgaver, rehabilitering av bygninger eller annen virksomhet som kan medføre skader på parken, gjelder følgende: Det skal gjøres nødvendige tiltak for å sikre at ikke vegetasjon, faste dekker eller andre elementer i vernet deler av parken blir utsatt for skader. Ved behov skal byggegjerder, kjøreplater ol. benyttes. UiOs krav til beskyttelse av vegetasjon under byggearbeider skal følges.

5.3 | HVA ER ET SØKNADSPLIKTIG TILTAK?

Når en park er underlagt vern, må det søkes om godkjenning for inngrep som ikke går inn under ordinær skjøtsel og vedlikehold (se kapittel 3 for aktuelle kulturminnemyndigheter og saksgang). Denne type inngrep omtales som tiltak i forvaltningsplanen. Eksempler på søknadspliktige tiltak for parker og grøntanlegg kan være:

- Inngrep som følge av tilpasning til universell utforming, trekking av nye kabler og rør eller lignende.
- Utskifting eller vesentlig endring av opprinnelige elementer som fastmonterte utebenker, lysarmatur e.l.
- Utskifting av belegg som gatestein, skiferheller e.l. til annen type belegg.
- Planering, utfylling eller andre terrenginngrep.
- Anlegging av nye gangstier i parken.
- Nyplantinger av trær og busker og etablering av nye bed.
- Utskifting av planter i eksisterende flerårige plantefelt som i vesentlig grad endrer uttrykket når det gjelder form og farge.
- Felling av trær som ikke er døde og som ikke har alvorlig sykdom eller skade.
- Tilbakeføre elementer til opprinnelig uttrykk, dersom dette ikke var en del av anlegget ved fredningstidspunktet.

NB! Listen er ikke uttømmende med hensyn til hva som er søknadspliktig. Søk råd dersom det oppstår tvil om hvor grensen går mellom skjøtsel, vedlikeholdstiltak og søknadspliktige tiltak.

Motsatt side:

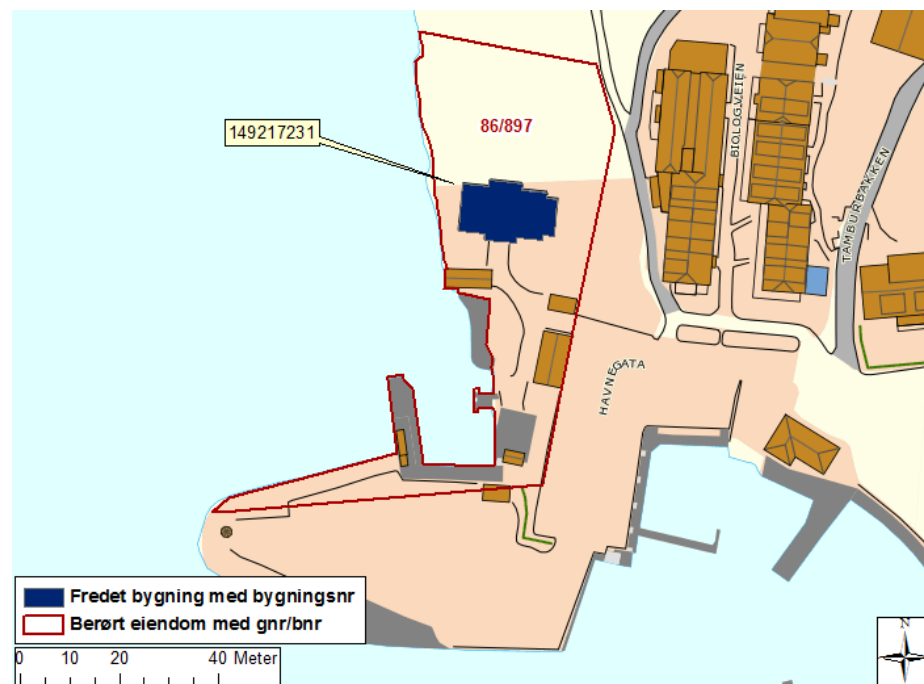
Parti av hagen på nordsiden av Biologen.

Biologen

HAGE OG BRYGGEANLEGG

Hagen og utearealene til Biologen er regulert til spesialområde for bevaring etter plan- og bygningsloven. Tiltak og endringer utover ordinær skjøtsel og vedlikehold krever godkjenning av Frogn kommune

1

2

3

4

BESKRIVELSE

Biologen ligger nede ved sjøen, litt sørvest i Drøbak sentrum med badeparken på nordsiden og småbåthavna på sørsiden. På østsiden av bygningen er det en fjellknaus som rommer et ekstysk militæranlegg. Eiendommen strekker seg fra tuppen av moloen på vestsiden av småbåthavna, følger gjerdet østover til vann- og kaifronten sørover. Kaifrontene er konstruert av tørrmurt naturstein med støpt dekke. En utstikkende brygge i søndre del av tomta skaper en skjermet havn for forskningsstasjonens båter. Her er det også en mindre trebrygge med badetrapp. I tillegg til badehuset er det et badehus, to uthus og et lite naust på tomta. En gruslagt vei fører opp til hovedhuset. Hagen på sørsiden av huset er opparbeidet med plener, busker og bed. Langs hovedbygningen er det etablert bed med gamle rosesorter, og langs grusgangen er det sommerblomstbed. Stauder vokser i andre bed, både i plenen og langs bygningene. Nord for Biologen fortsetter hagen med bed, busker og trær opp mot avgrensingen mot badeparken. Nær bygningen på denne siden finnes det også rester av en gammel steinmur.

HISTORIE

Biologen er Norges eldste, fungerende marinbiologiske forskningsstasjon. Bygningen sto ferdig i 1894. Brygga ble etablert og molo bygget ut i 1904 og badehuset sto ferdig i 1905. Av fotografier fra åpningen av forskningsstasjonen og andre tidlige bilder ser man at bygningen fra starten er omgitt av fjellknauser, uten opparbeidet hage.

Bygningen gjennomgikk en større modernisering og omlegging fra sommer- til helårsdrift i årene 1946-47. Fra denne perioden ble hagen blitt oppgradert og utviklet ved at fjellknatten på sørsiden gradvis ble fjernet og området etablert med bed og beplantning slik at det i dag er både en forhage og en bakhage med bed og beplantning. En del av fjellknatten på østsiden av

bygningen ble sprengt bort i 1950 for å gi plass til tilbygget på sokkeletasjen. I perioden fra 1994 til 2004 gjennomførte UiO omfattende oppgraderinger og vedlikehold av Biologen. Bakhagen er i stor grad opparbeidet fra 2004 og framover.

VERNEVERDIER

Hagen som i dag omslutter Biologen har gjennomgått en god del endringer fra etableringen av forskningsstasjonen. Selve hageanlegget har derfor lav verneverdi som historisk anlegg. De viktigste verneverdiene i uteområdet er knyttet til opprinnelige og eldre tørrsteinsmurer langs kaifronten. Det omfatter muren som går langs fjellet på vestsiden av hovedbygningen og rundt badehuset, samt moloen oppmurt i vinkel sør på eiendommen.

Hagen for øvrig fremstår som frodig og velholdt. De som utfører skjøtselen har lagt vekt på artsvalget med historiske roser og spiselige planter/nyttvekster, og hagen har høy verdi som rekreasjonsområde for studenter og ansatte. Den utgjør i dag et viktig miljø rundt forskningsstasjonen.

Bilder på foregående side:

1. Bryggene ved Biologen sett mot sør.

2. Parti av hage på nordsiden av hovedbygningen.

3. Plen og staudebed på sørsiden av hovedbygningen

4. Bed kantet med granitt foran inngangspartiet.

På motsatt side:

Biologen sett mot nordøst. Bildet viser den opprinnelige steinbrygga som går i en bue under badehuset og videre på innsiden av den lavereliggende brygga med betongdekke.

Flyfoto fra 1936 viser eiendommen slik den så ut før deler av fjellknatten ble fjernet og uthusene ble bygd. Vi ser at steinbrygger tidlig ble etablert, men at hagen ikke er opparbeidet. Foto: Museene i Akershus (MiA).

Flyfoto av eiendommen fra 1961. Deler av fjellknatten er sprengt bort, badehuset er forlenget og uthusene er oppført. Hagen er opparbeidet med plenområder, grusplass og hellelagte ganger. Vi ser også at steinbryggene er noe endret og at det er etablert en natursteinsmur langs deler av kaifronten. Foto: Museene i Akershus (MiA).

PLEN

Beskrivelse

Klippet bruksplen

Vernehensyn/utviklingsmål

Plenen har funksjon som rekreasjonsareal, og bør av den grunn bevares. Plenen skal bevares som åpen flate og skjøttes så den tåler daglig bruk.

Skjøtsel/søknadspliktige tiltak

Inngrep som bidrar til nedbygging av plenen og som endrer plenens utstrekning eller karakter er søknadspliktig.

SOLITÆRTRÆ

Beskrivelse

Fritt voksende trær av forskjellig arter og ulik alder vokser i hagen.

Vernehensyn/utviklingsmål

Trærne betraktes som kulturarv av stor betydning og forvaltes i henhold til dette. Det er et mål at det skal være trær av ulik alder og utvikling i parken for å ivareta opplevelsen av unge og gamle trær. Trær må holdes sunne og friske og unngå påføring av skader. NB! Ved anleggsarbeider skal trærne beskyttes slik at rotsone og krone ikke skades.

Skjøtsel/søknadspliktige tiltak

Alminnelig skjøtsel innebærer tilsyn med krone og beskjæring etter behov. Felling av trær er søknadspliktig.

KIRSEBÆRTRE

Beskrivelse

Et utvokst kirsebærtre (*Prunus*) vokser på nordsiden av Biologen.

Vernehensyn/utviklingsmål

På fotografi fra bygningens åpning i 1894 ses et tre (uvisst hvilken art) på bildet, som vokser der dagens tre vokser. Det er ikke samme individ, men det kan se ut som det er plantet nytt tre på det utgåtte treet voksested. Det gjør dette treet verdifullt å ta vare på som tuntre. Trær betraktes som kulturarv av stor betydning og forvaltes i henhold til dette. Treet må holdes sunt og friskt og unngå påføring av skader. NB! Ved anleggsarbeider skal treet beskyttes slik at rotsone og krone ikke skades.

Skjøtsel/søknadspliktige tiltak

Alminnelig skjøtsel innebærer tilsyn med krone og beskjæring etter behov. Felling av trær er søknadspliktig.

GRUSGANGER

Beskrivelse

Det går grusganger fra innkjørsel og opp til bygning og uthus.

Vernehensyn/utviklingsmål

Grusganger og -plasser vedlikeholdes slik at de ikke gror igjen.

Skjøtsel/søknadspliktige tiltak

Endring av belegg eller større omlegginger er søknadspliktig.

SOMMERBLOMSTBED

Beskrivelse

Langs grusgangen er det anlagt bed for årlig variasjon av sommerblomster, kantet med granittstein.

Vernehensyn/utviklingsmål

Bedet er av nyere dato, etter 1994 og har lav historisk verdi i forhold til den originale utformingen av området. Bedene har prydverdi for hagen slik den fremstår i dag.

Skjøtsel/søknadspliktige tiltak

Tilplanting og utskifting av sommerblomster regnes som ordinær skjøtsel. Etablering av permanent beplantning, fjerning av bed eller endring av kantstein er søknadspliktig.

ROSE- OG STAUDEBED

Beskrivelse

Det er etablert bed for roser og stauder langs bygningene og i bakhagen.

Vernehensyn/utviklingsmål

Bedene er av nyere dato, for det meste etter 1994, og har lav historisk verdi i forhold til den originale utformingen av området. Bedene har prydverdi for hagen slik den fremstår i dag.

Skjøtsel/søknadspliktige tiltak

Planteutvalget kan endres ved behov så lenge det ikke forandrer hovedinntrykket. Endringer som fjerning av bed er søknadspliktig.

SYRINER OG ANDRE BUSKER

Beskrivelse

Det er plantet syriner langs badehuset. Det vokser også andre busker i hagen og på fjellknausen vest for Biologen

Vernehensyn/utviklingsmål

Syrinene ble flyttet til badehuset fra bedet foran Biologen i forbindelse med rehabiliteringen på 2000-tallet. Øvrige busker er alle plantet i nyere tid og de har dermed lav historisk verdi i forhold til den originale utformingen av området.

Skjøtsel/søknadspliktige tiltak

Alminnelig skjøtsel innebærer hovedsakelig beskjæring. Fjerning av større busker er søknadspliktig.

STEINMUR I BAKHAGEN

Beskrivelse

En gammel steinmur går i bakkant av plenen i hagen bak Biologen. Muren fanger opp nivåforskjell i terrenget.

Vernehensyn/utviklingsmål

Muren er et av de eldre elementene i hagens miljø. Den har høy verneverdi og skal vedlikeholdes for å oppfylle sin funksjon.

Vedlikehold/søknadspliktige tiltak

Stabilisering/restabling av eksisterende enkeltstein regnes som vedlikehold. Fjerning av muren er søknadspliktig.

BRYGGER OG KAIFRONTER

Beskrivelse

Steinbrygge mot langs sjøen, tørrmurt av natursteinsblokker lagt i horisontale skift. Toppdekke av støpt betong og påbygg av tre.

Vernehensyn/utviklingsmål

De eldste steinbryggene ligger i rundt badehuset, og på innsiden av den lavere steinbrygga med betongdekke, samt kaifront på sørsiden med utstikk. Disse er en del av det opprinnelige anlegget, og har høy verneverdi. Det er viktig med jevt tilsyn av frontmuren og så raskt som mulig reparere ev. utglidinger av større og mindre stein. Nyere utbygg og tilføyelser har lavere verneverdi.

Vedlikehold/søknadspliktige tiltak

Stabilisering/restabling av eksisterende enkeltstein og reparasjon av betongdekket med ny støp med tilsvarende kvalitet (farge og tilslag) regnes som vedlikehold. Endringer som utbygging, fjerning av opprinnelige konstruksjoner og større tiltak som remuring av større partier er søknadspliktig.

Biologen med bryggeanlegg sett mot nordøst

Bryggeanlegget sett mot nord. Til høyre i bildet sees et telt satt opp som midlertidig undervisningsrom.

Området sør for uthuset

Brygger for Biologens båter. Trekonstruksjonene er av nyere dato.

Tollboden

BRYGGER OG UTEOMRÅDE

Uteområdene til Tollboden er i verneklasse 2. Tiltak og endringer over ordinær skjøtsel og vedlikehold krever godkjenning fra Byantikvaren i Frogn kommune.

Tollboden sett mot sørvest med lite inngjerdet plenområde

Plenområdet på nordsiden av bygningen

Kaifront og trebrygge på vestsiden

Parkeringsplassen nord for Tollboden

BESKRIVELSE

Tollboden ligger i Storgata, litt sør for Drøbak sentrum, ikke langt fra Nye Drøbak gjestehavn. Bygningen ligger helt i sjøkanten, en steinbrygge skiller bygningen fra vannet. På nordsiden ligger en parkeringsplass (for tiden snuplass for buss). På sørsiden ligger Lehmannsbrygga. Steinbrygga hører til eiendommen og går ut i en vinkel på sørsiden med en steinbedding i hjørnet. Midt foran bygningen går en lang trebrygge ut i vannet. Eiendommen er gjerdet inn med stakittgjerde, og har en liten plenflate på sør- og nordsiden.

HISTORIKK

Bygningen ble reist i 1858 som pakkehus og kontorer for tollvesenet og var i drift fram 1962. Da ble den kjøpt av UiO og knyttet til den biologiske forskningsstasjonen som internat og kurslokale.

Steinbrygga ble oppført samtidig som bygningen. Dagens trebrygger er trolig av nyere dato, men eldre fotografier viser trebrygger på samme sted. På nordsiden av bygningen er terrenget fylt opp. Gamle kart viser et innhuk på denne siden og at vannet gikk helt i flukt med husveggen og helt bort til veggen. Det er litt usikkert når dette ble fylt opp. Forøvrig foreligger det ingen dokumentasjon på større endringer (trafotilbygg?), heller ikke i forbindelse med overdragelsen av eiendommen til UiO. I 2009 gjennomgikk bygningen oppgradering og tilbakeføring til opprinnelig fargesetting.

Tilsåing av plen og oppsetting av gjerde – når? Har spurt Hans Erik Karlsen.

VERNEVERDIER

Huset er orientert mot vannet, og har det er ikke noen kilder som tyder på at det har vært viet uterommet rundt bygningen stor oppmerksomhet, funksjonene har vært rettet mot sjøen. I

senere tid er det laget plen på syd og nordsiden av bygningen. Plenen på sydsiden brukes til opphold. Stakittgjerdet rammer inn bygningen og skaper romfølelse. Plenen har verdi som rekreasjonsareal for studenter og besøkende.

Den tørrmurte steinbrygga er like gammel som huset og har verneverdi som en del av miljøet. Toppdekket på brygga er i ferd med å sprekke og opp og har behov for rehabilitering. Trebrygga har også høy historisk verdi som opprinnelig element, og med reell funksjon for bygningens opprinnelige og nye formål.

Flyfoto fra 1952. På sorsiden av Tollboden ser vi at sjøen gikk helt bort til veggen. Området rundt bygningen for øvrig ser ut til å være delvis gruslagt, delvis belagt med støpt dekke. Foto: MiA

6 Elementer, Tollboden

PLEN

Beskrivelse

Klippet bruksplen

Vernehensyn/utviklingsmål

Usikkert når plenen ble etablert - på eldre foto vises plassen som grusdekket. Plenen har lav historisk verdi, men har funksjon som rekreasjonsareal og bør av den grunn bevares. Plenen skal bevares som åpen flate og skjøttes så den tåler daglig bruk.

Skjøtsel/søknadspliktige tiltak

Inngrep som bidrar til nedbygging av plenen og som endrer plenens utstrekning eller karakter må avklares med Eiendomsavdelingen.

STEINBRYGGER

Beskrivelse

Steinbrygge mot vest, tørrmurt av natursteinsblokker lagt i fire horisontale skift, bryggefronten ligger ca. 3,3 m fra bygningens yttervegg. Toppdekke av støpt betong.

Vernehensyn/utviklingsmål

Bryggene er en del av det opprinnelige anlegget, og har høy historisk verdi. Det er viktig med jevt tilsyn av frontmuren og så raskt som mulig reparere ev. utglidinger av større og mindre stein.

Vedlikehold/søknadspliktige tiltak

Stabilisering/restabling av eksisterende enkeltstein og reparasjon av betongdekket med ny støp med tilsvarende kvalitet (farge og tilslag) regnes som vedlikehold. Endringer som utbygging, fjerning av opprinnelige konstruksjoner og større tiltak som remuring av større partier er søknadspliktig.

BEDDING

Beskrivelse

Steinsatt bedding på sørsiden av kaifronten. Beddingen er oppbygd av store steinblokker uten toppdekke.

Vernehensyn/utviklingsmål

Beddingen er en del av det opprinnelige anlegget, og har høy historisk verdi. Det er viktig med jevt tilsyn og så raskt som mulig reparere ev. utglidinger av større og mindre stein.

Skjøtsel/søknadspliktige tiltak

Stabilisering/restabling av eksisterende enkeltstein regnes som vedlikehold. Endringer som utbygging, fjerning av opprinnelige konstruksjon og større tiltak som remuring av større partier er søknadspliktig

6 Elementer, Tollboden

TREBRYGGE

Beskrivelse

Lang, smal trebrygge på stolper går ut i vannet i rett vinkel ut fra steinbrygga (i forlengelsen av bygningens utgangsdør). Brygga her rekkverk på en side, tredekke og en lavere tverrbrygge i enden.

Vernehensyn/utviklingsmål

Brygga har trolig gjennomgått mange endringer/reparasjoner opp gjennom årene, men en smal brygge med samme plassering kan sees på bildet fra 1906. Brygga har derfor høy verneverdi og skal bevares.

Vedlikehold/søknadspliktige tiltak

Reparasjoner som utskifting av enkeltstolper og deler av dekker og rekkverk regnes som ordinært vedlikehold. Endringer som utvidelser eller fjerning av hele eller deler av brygga er søknadspliktig.

STAKITTGJERDE

Beskrivelse

Malt stakittgjerde går rundt plenområdet på nord- og sørsiden av bygningen.

Vernehensyn/utviklingsmål

Gjerdet rammer inn plenområdene på hver siden av bygningen, og ble oppført i 2009. Det har funksjon som skjerm mot veien, men har lav historisk verneverdi.

Skjøtsel/søknadspliktige tiltak

Oppmaling med samme farge/malingtype og utskifting av råteskadete deler regnes som ordinært vedlikehold. Fjerning eller større endringer av gjerde må avklares med Eiendomsavdelingen.

SMIJERNSGJERDE

Beskrivelse

Enkelt, sortmalt smijernsrekkverk langs bryggfronten med stolper gysed ned i steinen. Håndløper av ett liggende rundstål.

Vernehensyn/utviklingsmål

Smijernsrekkverket er svært utsatt for rust og det er viktig med jevnt vedlikehold for å stanse skadeutvikling.

Skjøtsel/søknadspliktige tiltak

Nødvendig reparasjon som rustsveising, utbedring av fester og rustbehandling/maling regnes som ordinært vedlikehold. Det samme gjelder utskifting av enkeltdele med tilsvarende. Utskifting av større deler eller hele gjerdet er søknadspliktig.

10 Kildehenvisninger

Skriftlige kilder

- Statsbygg: *Landsverneplan for kunnskapssektoren*. Kunnskapsdepartementet
- Høring: *Forslag til Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer – Landsverneplan for Kunnskapsdepartementet*. Riksantikvaren.no
- Flinck, M. (2013): *Historiska trädgårdar. Att bevara ett föränderligt kulturarv*. Stockholm, Carlsson bokförlag
- Forvaltningsplan for parken på Blindern
- Forvaltningsplan for AN01 Biologen, Drøbak
- Forvaltningsplan for AN02 Tollboden, Drøbak

Arkiv

- Frogn kommune, arkiv
- MUV, Museum for universitets- og vitenskapshistorie
- Digitalt museum

